

De l'abat Marcet a l'abat Escarré

"El famós i polèmic abat Escarré, no m'ha inspirat mai com a persona cap mena de respecte, com tampoc no me'n va inspirar mai cap al meu pare."

Shan complert 25 anys de la mort de l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré. En un article aparegut en aquesta revista (núm. 490, 8 de novembre de 1993), l'historiador Albert Balcells creu que ha arribat l'hora "d'intentar una imatge més real del nostre passat proper", i concretament de la polèmica figura de l'abat Escarré. Estic del tot d'acord amb el parer de l'historiador i més quan lleigeixo a *La Vanguardia* (25 d'octubre de 1993) un titular en el qual encara es parla de "el monje que tuvo que exiliarse", referint-se a l'abat Escarré.

És un fet provat que l'abat Escarré va abandonar voluntàriament Montserrat al març del 1965 per ordre dels seus superiors, en aplicació d'una mesura disciplinària i no pas a conseqüència de la pressió que el general Franco hagués pogut fer sobre el Vaticà, la qual cosa invalida tot intent de convertir la figura de l'abat en una víctima més del franquisme.

Per molt interessants que hagin pogut ser les relacions de l'abat Escarré amb el general Franco i el paper que l'abat hagués pogut tenir en defensa de la cultura i la identitat nacional catalanes, he de confessar que el que més m'atrau és la seva condició d'abat de Montserrat. Dit d'una altra manera, per mi sempre ha estat més important ser abat de Montserrat que no pas víctima del franquisme. Aquest sentiment és, sens dubte, fruit de l'ambient que vaig viure a casa dels meus pares durant la meua infantesa.

Als anys 40, en aquell pis de la plaça de la Bonanova, la pedra sagrada de Montserrat es va convertir en una presència viva, quotidiana, gràcies, en primer lloc, a *El poema de Montserrat* —milers de versos— que escrivia el meu pare en aquell moment, un poema en el qual el poeta evoca la mort del seu pare a l'exili, així com el naixement del seu fill, també a l'exili, un fill al qual el poeta es dirigeix per explicar-li el significat de Montserrat. En segon lloc, gràcies a la fotografia dedicada de l'abat Marcet que hi havia sobre la biblioteca, i altres fotografies de la muntanya que el geògraf i director de l'Institut Francès de Barcelona, Pierre Deffontaines, havia regalat al meu pare, una de les quals era penjada a la meua habitació. Per no parlar de la imatge de la Mare de Déu de Montserrat, un esplèndid bust fet pel joier Ramon Sunyer i els llibres del pare Anselm Maria Albareda sobre la història de Montserrat que corrien per casa. Es pot dir que Montserrat, en aquells anys, era una mica com si fos casa nostra, i és evident que el

respecte que jo tinc per la figura de l'abat i la resta de monjos em ve d'aquells anys.

Ara bé, quan em refereixo al respecte que m'inspira la figura de l'abat penso en la fotografia d'aquell sant baró que jo veia a la biblioteca del pare. Pel que fa al seu successor, el famós i polèmic abat Escarré, no m'ha inspirat mai com a persona cap mena de respecte, com tampoc no me'n va inspirar mai cap al meu pare. Les raons, les podeu trobar fàcilment llegint el llibre de Narcís Xifra i Riera. *L'Abat Escarré. Història i mite*. Editorial Boratuna, Llorà (Gironès). 1984. Segons l'historiador Albert Balcells, "l'enfocament de Xifra és tendenciós, però utilitza fonts importants (...) malgrat la prevenció que el seu estil provoca en el lector, part de la informació és vàlida, com, per exemple, en el cas del pare Maiol Baraut", escriu Balcells. Doncs, bé, si el cas del pare Maiol Baraut és un cas real, i real són les tortures físiques i mentals a les quals va ser sotmès aquest monjo pel fet de negar-se a facilitar a l'abat Escarré uns documents que el podien comprometre seriosament, n'hi ha ben bé prou per a perdre tota mena de respecte a l'abat Escarré.

Vaig tenir coneixement del llibre del pare Xifra, ex-monjo de Montserrat, gràcies al meu amic Lluís Permanyer, el qual me'l va presentar com un llibre *maudit* i de contingut sorprenent, i realment ho és. Llegint-lo em va venir a la memòria un personatge que havia vist a casa els meus pares i del qual m'havia oblidat del tot: el pare Andreu Ripoll i Noble, un dels monjos que va ser durament castigat per l'abat Escarré i mitjançant el qual el meu pare es va poder assabentar del que passava dins el monestir. La impressió que em va produir el llibre del pare Xifra és la d'un testimoni dolorós, i al mateix temps un acte de solidaritat cristiana envers uns companys els quals van viure la trista experiència de caure a les mans d'un veritable dèspota, que això, i no altra cosa, va ser l'abat Escarré.

És una llàstima que amb motiu de l'aniversari de l'abat Escarré es parli de "el monje que tuvo que exiliar-se" —quan ell va enviar tants monjos a l'exili!—, però més llastimos és encara que s'intenti de silenciar testimonis —o de rebaixar-ne la importància— com el del pare Xifra, perquè com bé diu l'historiador Albert Balcells no convé confondre Escarré i Montserrat; és a dir, que la personalitat d'un abat dèspota no pugui fer ombra a la pedra sagrada de Montserrat.

Joan de Sagarra